Stentax

Podocarpus costalis

I korthet

- *Podocarpus costalis* – podokarpusväxter (Podocarpaceae).
- Hemma på några få öar runt Taiwan och Filippinerna; hotad i naturen.
- Vintergrönt barrträd med smala, platta, läderartade, mörkgröna blad.
- Växer långsamt och kompakt; närstående arter räknas som giftiga för hundar, katter och hästar.
- På sommaren ute i halvskugga, på vintern ljust och frostfritt inne vid cirka 10–15 °C.
- Klarar sig med lite vatten och tål mörkare platser än de flesta bonsaiarter.
- Fröna blötläggs över natten; gror ofta inom cirka 4 veckor vid 20–25 °C.

Det här kan du se fram emot

Med fröna av stentax har du grunden till en vintergrön bonsai med läderartade blad som du själv formar från den första groddplantan. Under goda förhållanden brukar de första groddplantorna visa sig inom cirka 4 veckor, men inte alla frön gror. Stentax växer långsamt, så de första åren handlar om att få fram en frisk, kompakt planta; formen byggs upp i lugn takt under många år.

Många förknippar bonsai med ett färdigt litet träd från butiken. Med frön börjar du ett steg tidigare – och det ger dig något som ett köpt träd aldrig kan: Du bestämmer själv formen från den allra första groddplantan, och du kan odla arter som sällan eller aldrig säljs som färdiga bonsai. Det kräver tålamod, för det tar några år innan fröplantan har blivit ett riktigt bonsaiträd. I gengäld är trädet ditt eget från början till slut. Här nedan hittar du det du behöver veta för att komma bra igång med just den här arten.

Introduktion

Stentax (*Podocarpus costalis*) är ett vintergrönt barrträd i familjen podokarpusväxter – en familj av barrträd som främst finns i tropiska Asien och på södra halvklotet. Bladen liknar inte barr: De är smala, platta, läderartade och mörkgröna, 4–7 cm långa och på unga plantor ofta längre. Arten växer vilt bara på några få platser på öarna runt Taiwan och Filippinerna – bland annat på den taiwanesiska ön Lanyu och de filippinska Batanöarna – som en buske eller ett litet träd på kalkklippor och branta kuster nära havet. Den står som hotad på IUCN:s rödlista, eftersom många plantor har grävts upp till trädgårdar och bonsai; insamling i naturen är i dag förbjuden både i Taiwan och i Filippinerna. Fröna sitter på en köttig stjälk – därav släktnamnet Podocarpus, ”fotfrukt”. Släktets mest kända art, P. macrophyllus, kallas buddhistisk tall och räknas som giftig för hundar, katter och hästar; detsamma bör man utgå från för den här arten. Som bonsai växer stentax långsamt, kompakt och buskigt och tål beskärning bra.

Förökning

Fröna tål dåligt att torka ut och bör sås snabbt. Lägg dem i ljummet vatten över natten och ta sedan bort resterna av det läderartade fröskalet om det fortfarande sitter kvar. Så fröna cirka 1–2 cm djupt med lite mellanrum i fuktig såjord eller kokossåmull och håll odlingsmediet jämnt fuktigt vid cirka 20–25 °C. Under goda förhållanden gror de flesta frön inom cirka 4 veckor; inte alla frön gror. När

Säkerhet: Frön, näringsämnen och odlingsmedier är inte avsedda att ätas – varken av människor eller djur. Vissa arter är giftiga, så förvara dem oåtkomligt för barn och djur.

groddplantorna har fått sina första riktiga blad skolas de om till egna krukor med pikeringsjord.

Placering och ljus

Stentax vill stå ljust men tål mörkare platser än de flesta bonsaiarter. Från mitten av maj, när det inte längre finns risk för nattfrost, till slutet av september kan den stå ute på en plats i lätt skugga eller halvskugga. Inomhus står den bäst i ett ljust fönster utan skarp middagssol och aldrig ovanför ett element.

Vattning och näringsämnen

Stentax använder förhållandevis lite vatten, eftersom de läderartade bladen bara avdunstar lite. Vattna när odlingsmediet är torrt i ytan, men låt aldrig rotklumpen torka ut helt, och undvik stående vatten. När luften inomhus är torr sprejas bladen då och då med rent regnvatten i rumstemperatur. Från april till september ges flytande bonsainäring var tredje vecka.

Odlingsmedium

Färdig bonsaijord är ett bra val. Till unga plantor passar pikeringsjord med kvartssand. Stentax växer långsamt och behöver bara planteras om ungefär vart tredje år på våren, när rotklumpen är väl genomvuxen.

Beskärning

Stentax kan beskäras året runt. Låt de nya skotten bli cirka 10 cm långa och klipp sedan tillbaka dem till cirka 4 cm. Vill du ge en gren en ny riktning, vänta tills skottet har förvedats efter några månader; sedan kan det lindas med tråd och böjas på plats. Ta bort tråden igen innan den skär in i barken.

Övervintring

I en skål tål stentax inte frost. Ta in trädet innan nattemperaturen sjunker under cirka 5 °C och ställ det så ljust som möjligt vid cirka 10–15 °C. Undvik drag, stora temperaturväxlingar och platser ovanför ett element. Vattna sparsamt så att odlingsmediet inte torkar ut helt, och ge ingen näring. Från mitten av maj kan det stå ute igen.

Viktiga odlingstips

Det mesta som går fel vid sådd beror på för mycket vatten eller för lite ljus. Jag rekommenderar ett lätt, näringsfattigt såmedium som såjord eller kokossåmull, så att de fina rötterna inte ruttnar. När groddplantorna ska skolas om ger pikeringsjord med kvartssand god dränering och ett stabilt rotsystem. Senare, när trädet ska formas som bonsai, är min färdigblandade bonsaijord en bra grund. Ha tålamod: Frön från samma påse gror inte alltid samtidigt, så låt såbrättet stå kvar även om de första groddplantorna redan har kommit upp.